

KOUDE TRIOMF

Karl Marlantes bij Meulenhoff:

Matterhorn
De rivier
Koude triomf

meulenhoff.nl

Karl Marlantes

Koude triomf

ROMAN

Vertaald door
Frans Reusink

MEULENHOF

ISBN 978-90-290-9969-1
ISBN 978-94-023-2491-4 (e-book)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Cold Victory*
Omslagontwerp: DPS Design & Prepress Studio
Omslagbeeld: © Shutterstock
Auteursfoto: © Devon Boswell
Vormgeving binnenwerk: Adriaan de Jonge

© 2024 Karl Marlantes
© 2024 Frans Reusink en Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

De uitgever heeft ernaar gestreefd alle rechten van derden te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen contact opnemen met Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Opgedragen aan iedereen die vecht voor handhaving
van de rechtsorde, met name aan de mensen in Oekraïne

Historische tijdlijn

- 17 september 1809** Rusland verslaat Zweden, neemt de macht over in Finland
- 7 november 1917** Communistische revolutie, Rusland wordt de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken (Sovjet-Unie)
- 6 december 1917** Finland wordt een democratie en verklaart zich onafhankelijk van de Sovjet-Unie
- 22 januari 1918** De Finse Burgeroorlog begint, de communisten worden verslagen, maar veel Finnen blijven trouw aan de Sovjet-Unie
- 1 september 1939** Duitsland en de Sovjet-Unie slaan de handen ineen: Polen wordt binnengevallen en de Tweede Wereldoorlog begint
- 30 november 1939** De Sovjet-Unie valt Finland binnen (de Winteroorlog)
- 12 maart 1940** Vrede van Moskou, Finland wordt gedwongen 9 procent van zijn territorium over te geven aan de ussr, waarna 422.000 Finnen naar het westelijk gelegen democratische Finland vluchten
- 22 juni 1941** Duitsland valt de Sovjet-Unie aan, waarmee een einde komt aan het bondgenootschap tussen Duitsland en de Sovjet-Unie
- 25 juni 1941** Finland sluit zich aan bij Duitsland en krijgt uiteindelijk al zijn verloren territorium terug (de Vervolgoorlog)
- 7 december 1941** Het Verenigd Koninkrijk, een bondgenoot van de Sovjet-Unie, verklaart Finland de oorlog
- 11 december 1941** De Verenigde Staten verklaren de oorlog aan

Duitsland, en als bondgenoot van de Sovjet-Unie verbreken de Amerikanen uiteindelijk de relaties met Finland, al verklaren ze het land niet de oorlog

9 juni 1944 Duitsland gaat zijn nederlaag tegemoet en de Sovjet-Unie voert een zware aanval uit op Finland, waarbij de Sovjets na zware gevechten 9 procent van het eerder afgestane Finse territorium heroveren en daarbij nog eens 2 procent innemen, waarna een nu op de knieën gedwongen Finland smeekt om vrede

19 september 1944 Wapenstilstand van Moskou: Finland wordt gedwongen zich aan de zijde van Duitsland te scharen, 11 procent van zijn territorium en daarnaast zijn grootste marinebasis ten westen van Helsinki op te geven en buitensporige herstelbetalingen te voldoen

8 december 1944 De Verenigde Staten herstellen de diplomatieke betrekkingen met Finland

10 december 1946 Louise en Arnie komen aan in Finland

10 februari 1947 Met het Vredesverdrag van Parijs komt er formeel een einde aan de oorlog van de ussr en het Verenigd Koninkrijk tegen Finland en de Sovjet-Unie krijgt definitief het territorium dat het land in de Winteroorlog heeft veroverd

DEEL EEN

DINSDAG 10 DECEMBER 1946

De veerhaven in Turku, Finland

Ze was Arnie Koski helemaal achterna gereisd vanuit Edmond, in Oklahoma. Louise Koski stond nu op het open passagiersdek van de veerboot tussen Stockholm en Turku, die een vaargeul veroorzaakte in het dunne, vroeg in december gevormde ijs, waarbij drijvende schotsen het fletse zonlicht weerkaatsten in het kielzog van het schip. De hoek van de sombere zon in een heldere, troosteloze hemel was hoogstens een opgestoken vuist boven de zuidelijke horizon.

Om de kou te trotseren had Louise zich ingepakt in een stijlvolle maar ongeschikte jas en keek toe terwijl de met een dun laagje sneeuw bedekte kustlijn aan beide zijden langzaam voorbijgleed terwijl de achttiende- en negentiende-eeuwse gebouwen van Turku veranderden in afzonderlijke vormen, hier en daar onderbroken door een leemte waar vóór de oorlog een nu platgebombardeerd pand had gestaan.

Arnie kwam van achteren naar haar toe gelopen en omarmde haar. Ze kroop tegen zijn borst aan en beschermde zich zo tegen de zwakke, maar ijzige bries. Arnie droeg burgerkleding onder zijn zware wollen legerjas. Hij drukte een kus op haar haren, waarna ze zich omdraaide en naar hem opkeek. Zijn ogen glinsterden van de opwindning waarvan hij niet wilde dat die op de rest van zijn gezicht te zien zou zijn. 'Is het een soort thuiskomen?' vroeg ze.

'In zekere zin.'

Een gemiddelde zin bestond voor Arnie doorgaans uit drie woorden.

Ze voeren het open water van de haven op en de ijsbreker die hun

voor was gegaan ging opzij zodat de veerboot naar de aanlegsteiger kon laveren.

De rij voor de douane was niet lang. Het reizen tussen Finland en Zweden was zo kort na de oorlog pas net weer op gang gekomen. Een Finse douanebeambte bestudeerde hun paspoorten en de diplomatieke papieren van Arnie. De beambte keek naar hen op. 'U bent met zijn tweeën?' vroeg hij in het Engels, met een accent.

'Met zijn tweeën ja,' antwoordde Arnie.

Louise voelde een tinteling. Ze was dertig, en hoewel verschillende legerartsen hadden verklaard dat ze kerngezond was, had ze in de vijf jaar dat ze had geprobeerd zwanger te worden al twee miskramen gehad. Ze wilde dolgraag kinderen, en de klok tikte door. Het gezin bestond nog steeds uit maar twee personen, zoals Arnie had gezegd.

Toen ze de veerhaven uit liepen, kwam er een jongeman van begin twintig met dik blond haar op hen af uit wiens mond een helderwit ademwolkje te zien was. In het Engels vroeg hij: 'Luitenant-kolonel Koski?'

Arnie knikte en zei ja, in het Fins.

'Pulkkinen,' zei de man en hij pakte hun twee koffers. Zonder iets te zeggen begeleidde Pulkkinen hen naar een kakikleurige vierdeurs Chevrolet Fleetmaster uit 1942 met diplomatieke kentekenplaten. De witte ster van het Amerikaanse leger zat nog op het chauffeursportier.

Louise trok zichzelf dicht naar het oor van Arnie toe. 'Een echte babbelkous,' fluisterde ze.

'Mocht je soms nog denken dat pa zo zwijgzaam was...' fluisterde hij terug. De rest van zijn zin liet hij achterwege, waardoor ze moest glimlachen. Zo vader, zo zoon.

Pulkkinen legde de bagage in de kofferbak en hield een achterportier voor haar open. Louise verwachtte al dat ze op de achterbank zou zitten: Arnie zou zo veel mogelijk informatie van de chauffeur te weten willen komen. Het leer van de achterbank was koud. Ze verheugde zich niet op de drie uur durende rit naar Helsinki.

Louise, die de condens op het raam voortdurend wegveegde met

de mouw van haar jas, keek naar het grauwe landschap van boerderijen met hier en daar een rij licht besneeuwde bomen dat aan haar voorbijgleed. Het was pas drie uur 's middags en de zon ging al onder.

Arnie sprak met Pulkkinen in zijn vloeiende Fins. Ze voelde wel hoe blij Arnie was met zijn nieuwe post: militair attaché van het Amerikaanse gezantschap in Helsinki, in Finland. Het was echter niet alleen zijn nieuwe baan, het was ook die van haar. Elke vrouw wist dat er voor hoge diplomatieke functies twee mensen nodig waren, en dit was hun eerste keer. Zijn doel was militaire inlichtingen verzamelen. Haar doel was het sociale smeermiddel leveren en de relaties die zijn werk gemakkelijker zouden maken stimuleren. Dat kwam erop neer dat ze sociaal moest doen, zoals haar moeder dat noemde. Nog maar een paar maanden daarvoor was ze gewoon de vrouw van een legerofficier geweest. Kon ze dit wel aan?

Ze was ongelooflijk trots op Arnie. Het was een grote prestatie, een positie als luitenant-kolonel. Maar ze was bang dat ze hem zou teleurstellen. Sommige van de vrouwen bij de instructiebijeenkomst van het ministerie van Buitenlandse Zaken hadden gestudeerd aan universiteiten als Vassar en Sweet Briar, aan de Amerikaanse oostkust. Zij was naar de University of Oklahoma gegaan. Velen van hen waren voor de oorlog in Europa geweest. Zij had zich nooit ten oosten van de Mississippi gewaagd. Ze waren perfect gekleed naar de instructiebijeenkomsten gegaan, schijnbaar zonder er veel over na te denken of er veel moeite voor te doen. Haar *Emily Post* vertoonde steeds meer ezelsoren. En dan was er nog de eigenlijke baan: het kwam erop neer dat ze zou fungeren als zijn rechterhand en als subtiel doorgeefluik voor informatie die Arnie nuttig zou kunnen vinden of zou willen openbaren, waarbij ze met name moest letten op minieme veranderingen van intonatie en nuances tijdens gesprekken en de contacten moest onderhouden die voor Arnies werk van belang waren. Voor haar was het lastig om te weten wat nuttige informatie was. Bij de instructiebijeenkomsten van het ministerie van Buitenlandse Zaken was men vooral diep ingegaan op het protocol: wie moest waar zitten bij een diner, hoe moest je de

vrouw van een ambassadeur aanspreken en was dat anders dan de vrouw van een carrièrediplomaat, wanneer moest je iemand de hand schudden en wanneer niet, hoe moest je je bij de verschillende gelegenheden kleden. De enige korte les over de actuele gebeurtenissen in Finland en wat Amerika wilde, wat de Sovjet-Unie en Finland wilden, was oppervlakkig geweest. Tot haar teleurstelling was ze erachter gekomen dat het er bij Buitenlandse Zaken niet anders aan toeging dan in het leger. Stilzwijgend werd aangenomen dat echtgenotes toch niet geïnteresseerd waren en dat men hun de details zou besparen. Hun echtgenoten konden hen informeren als ze daar prijs op stelden.

Met die houding van Buitenlandse Zaken en het leger nam de druk alleen maar verder toe. Als Arnie deze taak tot een goed einde zou brengen, kon hij kolonel worden, waarna hij kon promoveren tot generaal. Zo niet, dan herinnerde ze zich de vrouw van een andere militair attaché die voor hun vertrek, halfdronken op een cocktailparty in Washington, een ‘nuttig’ advies had gegeven. ‘Als je dit verknoeit, dan is de carrière van je man voorbij.’

Louise wist maar al te goed dat er aan flink wat veelbelovende legercarrières een voortijdig einde was gekomen door een onbeholpen vrouw zonder sociale vaardigheden. De Fransen, wier literatuur ze op de universiteit had bestudeerd, hadden daar een woord voor waarvan ze hoopte dat het nooit over haar zou worden gezegd: *gauche*. De Fransen waren echter hun hele jeugd bezig te leren hoe ze zich Frans moesten gedragen. Zij wist alleen maar hoe ze zich beleefd moest gedragen in Oklahoma, en het diplomatieke protocol leren in lessen die een paar weken duurden was net zoiets als een buitenlandse taal leren zonder dat je ooit in de gelegenheid bent geweest het spreken van die taal te oefenen. Ze zou het nooit perfect beheersen.

Op dit moment vormde haar onbestemde vrees of ze wel in staat zou zijn deze benoeming tot een succes te maken de achtergrond voor een soortgelijke en meer bepaalde zorg. Zouden hun huishoudelijke spullen – en dan vooral haar kleding, die meer dan een maand daarvoor waren verscheept – op hen liggen te wachten in

Helsinki? Als dat niet zo was, zou ze een paar nieuwe jurken moeten kopen, en dat zouden ze van hun eigen geld moeten doen. Wat zouden ze van haar denken, en van Arnie, als ze hiermee – ze keek even naar haar praktische wollen rok – op een chic ambassadefeestje zou verschijnen? Waren er wel kledingzaken in Helsinki?

Ze reden in het donker over een kruising en Pulkkinen wees naar de weg aan hun rechterhand. 'Porkkala.' Een enkel woord. Geen emotie.

'Porkkala?' vroeg ze.

Arnie draaide zich om en keek haar aan. 'De Russische marinebasis.'

'Een Russische marinebasis? Hier? Helsinki ligt hoogstens dertig kilometer verderop. In de instructies die wij hebben gekregen, heeft niemand daar iets over gezegd.'

'Samen met een tweede basis in Estland controleren ze de toegang over zee naar Leningrad,' zei Arnie. 'Dat is de overeenkomst die is gesloten.'

Die 'overeenkomst' verwees naar de wapenstilstand van Moskou, die op 19 september 1944 werd gesloten en waarmee er een einde kwam aan de gevechten tussen Finland en de Sovjet-Unie. Ze had tijdens de instructiebijeenkomsten wel gehoord van die overeenkomst, maar Arnie had de specifiekere gevolgen ervan op de veerboot aan haar moeten uitleggen. De overeenkomst was voor de Finnen zeer onvoordelig geweest.

In november 1939 was de Sovjet-Unie, toen nog een bondgenoot van Hitler-Duitsland, Finland binnengevallen. De Finnen vochten, tegen alle verwachtingen in, buitengewoon dapper en in hun eentje in wat later de Winteroorlog werd genoemd: ze brachten de Sovjetkolos enorme verliezen toe, wisten die tot staan te brengen en verdienden daarmee lof van de volledige vrije wereld. Die lof was echter ook het enige wat ze kregen. Zonder hulp van het Westen, uitgeput en zonder enige hoop tekenden ze in het voorjaar van 1940 de eerste wapenstilstand met de Sovjet-Unie, waarbij ze meer dan tien procent van hun land moesten opgeven.

Uit angst dat de Sovjets nog verder wilden gaan, riepen ze op-

nieuw de hulp in van het neutrale Zweden en de westerse bondgenoten om hun verdediging te versterken. Opnieuw kregen ze nul op het rekest. Dus toen nazi-Duitsland in juni 1941 de Sovjet-Unie binnenviel, sloten de Finnen zich aan bij Duitsland om het grondgebied dat ze waren kwijtgeraakt terug te nemen. Ze kregen alles terug. Toch gingen ze door, volgens sommigen een oerdomme zet, en hielpen hun Duitse bondgenoten bij het belegeren van Leningrad. Leningrad viel niet, en Stalin vergat het niet.

In juni 1944, toen de Duitsers zich terugtrokken tot in Berlijn en te maken kregen met de geallieerde landingen in Normandië, nam Stalin wraak.

Met een overweldigende overmacht aan mankracht en materieel en gesteund door omvattende materiële hulp van de Verenigde Staten dreef het Rode Leger de Finnen terug in de richting van Helsinki. In september 1944 had de campagne de Sovjet-Unie echter bijna een miljoen slachtoffers gekost. Voor elke dode Fin en Duitser waren er vier dode Russen. Stalin besloot dat het voor de Sovjet-Unie beter zou zijn vrede te sluiten in plaats van de enorme prijs te betalen die het met geweld veroveren van Finland met zich meebracht. De Finnen, die zelf uitgeput en uitgehongerd waren en wier Duitse bondgenoten een zekere nederlaag tegemoet konden zien, tekenden een buitengewoon onvoordelige tweede wapenstilstand. Ditmaal kostte Finland dat nog meer land dan de eerste keer in 1940, en daarnaast verloor men het complete schiereiland Porkkala, even ten westen van Helsinki, evenals de grote marinebasis die daar lag. Bovendien legden de Sovjets meedogenloze 'herstelbetalingen' op die zestig procent van het vooroorlogse Finse BBP bedroegen. Die overeenkomst zag er misschien niet best uit, maar omdat Finland zich zo dapper had verzet, was het nog steeds onafhankelijk en was dit het enige Oost-Europese land dat niet was bezwiken onder het Rode Leger. Nog niet.

Stalin was nog steeds vastbesloten er een communistische regering te installeren die op vriendschappelijke voet stond met de Sovjet-Unie, maar voorlopig wilde hij dat van binnenuit doen. Zijn wapen was de Communistische Partij van Finland, die tot het verdrag

van 1944 illegaal was geweest. Met steun van de Sovjet-Unie bezette ze nu ongeveer een derde deel van de zetels in het parlement. Dit was Stalins fluwelen handschoen. De ijzeren vuist in die handschoen was de dreiging met een invasie van een gigantisch leger in het door Finland verloren grondgebied in het oosten en van de Eerste Mozyr Rode Banier Marine-infanteriedivisie, dat zijn hoofdkwartier had op het door de Russen bezette schiereiland Porkkala, een kilometer of dertig ten westen van Helsinki.

Als Jozef Stalin zich beledigd voelde door een politieke beslissing of een besluit op het gebied van buitenlands beleid, kon hij de draad doorknippen waaraan het zwaard van Damocles was bevestigd dat boven het hoofd van Finland hing. Terwijl ze in de kille middagschemering reden, wist Louise dat zij en Arnie op weg waren naar een plekje dat zich precies onder dat zwaard bevond.

Ze kwamen rond vijven aan in Helsinki, toen het al een poosje donker was. Te weinig en bovendien slecht functionerende straatlantaarns, die elk slechts één lichtpeertje bevatten, moesten de vrijwel lege straten nog enigszins zien te verlichten. Zonder erbij na te denken had Louise gedacht dat de stad vanwege kerst verlicht zou zijn, zoals Amerikaanse steden. Helsinki ademde een vreugdeloze, grimme sfeer.

Pulkkinen hielp hen bij het inschrijven in een hotel, in de buurt van het van het Amerikaanse gezantschap. Louise veronderstelde dat het hotel in de vorige eeuw gebouwd moest zijn. De kleine lobby rook naar tientallen jaren oude tapijten.

Er waren geen piccolo's, en Pulkkinen hielp Arnie hun bagage naar de lobby te sjouwen.

Enigszins van de wijs fluisterde Louise: 'Moeten we hem een fooi geven?'

Arnie glimlachte. 'Ik kan je verzekeren dat hij goed wordt betaald. Beter dan de meeste anderen.'

Ze keek Pulkkinen breed glimlachend aan en zei: '*Kiitos paljon!*' Heel veel dank; een van de weinige Finse uitdrukkingen die ze kende.

Pulkkinen keek haar alleen maar aan. Vervolgens knikte hij licht-

jes, waarna hij zijn gezicht weer in een gereserveerde plooi trok – vriendelijker kon Louise het niet zeggen. Vervolgens zei Pulkkinen in een accent dat haar in de oren klonk als chic Brits: ‘Het was me een genoegen, mevrouw Koski.’

Louise keek naar Arnie, die een grijns moest onderdrukken. Arnie stak zijn hand uit naar Pulkkinen, bedankte hem en zei nog wat andere dingen. Terwijl Louise Pulkkinen terug zag lopen naar zijn auto, zei ze zacht: ‘Wat mooi dat hij Engels spreekt! Nou ja, áls hij al iets zegt. Denk je dat hij ons kan helpen om ons hier te installeren?’

‘We kunnen het hem vragen. Hij werkt voor Max Hamilton, de zaakgelastigde van het gezantschap.’ Hij zweeg even. ‘Wij betalen hem, maar misschien zijn we niet de enige. Wees voorzichtig met wat je zegt als hij in de buurt is.’

‘O, Arnie. Ik weet zeker dat hij aan onze kant staat. Hij lijkt me echt vriendelijk.’

‘Ik hoop dat je gelijk hebt. De Finnen hebben echter in 1918 een burgeroorlog uitgevochten die even bloedig was als die van ons. De communisten hebben verloren, maar ik geloof dat minstens een derde deel van het land nog steeds graag wil dat de communisten de macht overnemen. De Sovjet-Unie is hier om ervoor te zorgen dat het zover komt. En wij, mijn liefje, zijn hier om te helpen voorkomen dat het gebeurt.’

Terwijl Louise daar met Arnie op het koude trottoir stond en toekeek hoe de grote Fleetmaster wegreed, voelde ze zich ineens alleen en kwetsbaar. Het was voor het eerst in jaren dat ze zich niet veilig omringd wist door het Amerikaanse leger. Ze drukte zich dicht tegen Arnie aan. ‘Denk je niet dat we een beetje aan de late kant zijn?’ vroeg ze zachtjes. Ze keek naar hem op. ‘Ik bedoel: Rusland is vijftig keer zo groot als Finland, met een enorm leger op de grens met Finland. Ik begrijp nu dat ze ook nog een marinebasis hebben die praktisch in hun hoofdstad ligt. Wat hebben wij hier zelf om daar iets tegen te doen?’

Arnie zweeg even en zei toen heel ernstig: ‘Een vierdeurs Chevy Fleetmaster uit 1942. Die betekent veel meer dan je zou denken.’

Toen Louise over het tweepersoonsbed leunde om haar koffer uit te pakken, raakte ze met haar achterste de muur. Boven een lawaaiige stoomradiator aan de andere zijde van het bed bevond zich een enkel raam, waarvan het papieren rolgordijn volledig naar beneden was getrokken, waardoor de kamer nog kleiner leek. Ze nam zich voor dat ze zo snel mogelijk uit dit hotel zouden vertrekken, maar er was geen ambassadepersoneel dat zou kunnen helpen om een huis te vinden. Dat zou ze helemaal zelf moeten doen.

In feite was er helemaal geen ambassade, en er was geen ambassadeur. Omdat de Finnen zich bij Duitsland hadden aangesloten om tegen de Sovjet-Unie te vechten, werden de Verenigde Staten door hun Russische bondgenoot onder zware druk gezet om Finland de oorlog te verklaren, zoals Groot-Brittannië had gedaan. Zo ver wilden de Verenigde Staten echter niet gaan; wel verbrak het land op 30 juni 1944 de diplomatieke betrekkingen met Finland. Tot het moment waarop de vrede tussen de Sovjet-Unie, Groot-Brittannië en Finland officieel was, met een getekend vredesverdrag, konden de diplomatieke relaties niet worden genormaliseerd. De Verenigde Staten konden geen ambassadeur sturen, en het land kon er geen ambassade vestigen. In plaats daarvan had het land een gezantschap, met een kleine staf die zich voorbereidde op de dag waarop de diplomatieke relaties volledig hersteld zouden zijn.

Helsinki Hotel

De volgende ochtend werkte Arnie in de kelder van het hotel zijn bijna heilige ochtendtraining af: een heftige combinatie van energieke bewegingen zoals burpees en opdrukoefeningen, tot hij erbij neerviel. Nadat Louise en Arnie een eenvoudig, door het hotel gereserveerd ontbijt hadden genuttigd in een ander gedeelte van de kelder brachten ze verslag uit aan Max Hamilton, de Amerikaanse zaakgelastigde, in diens kantoor, dat was gevestigd in een verbouwd woonhuis te midden van hoge, bladverliezende en inmiddels vrijwel kale bomen in de buurt van een park waar wandelpaden en smalle verharde weggetjes doorheen liepen.

Hamilton leek begin vijftig te zijn. Louise vond hem charmant: iemand van de oostkust, goed opgeleid, intelligent en waarschijnlijk rijk. Vlak voordat ze het kantoor van Hamilton waren binnengegaan, had Arnie haar verteld dat het maar goed was dat Finland geen ambassade wilde: daarmee werd voorkomen dat hij verslag moest uitbrengen aan iemand die op politieke gronden was benoemd en nergens van wist in plaats van aan een ervaren carrièrediplomaat als Hamilton.

Louise was daar niet zo zeker van, want al snel zag ze dat Hamilton een van de mindere kanten van een carrièrediplomaat etaleerde. Telkens wanneer ze een inhoudelijke vraag had gesteld, had hij geglimlacht en de vraag vriendelijk en beleefd ontweken zonder iets van enig belang te zeggen.

Ze had gevraagd of de Verenigde Staten financiële hulp zouden bieden of leningen zouden verstrekken aan Finland, hoewel het land zij aan zij met de Duitsers had gevochten. Hij had geantwoord:

‘Wij zijn geen bankinstelling. Hebt u misschien hulp nodig om een bank voor uzelf te vinden, hier in Helsinki?’ Bij een volgende poging had ze hem gevraagd hoe sterk de Communistische Partij van Finland was en in hoeverre die afhankelijk was van de Sovjet-Unie. Hij had geantwoord: ‘Het is natuurlijk een actieve politieke partij. Een van de vele. Het is waarschijnlijk het verstandigst als we onze mening over het interne beleid van de politieke partijen van een gastland voor onszelf houden.’ Ze was er niet zeker van of ze op haar vingers was getikt.

Ze hield haar frustratie verborgen achter haar beleefde glimlach, zoals zij die zelf noemde. Daarachter ging een voor mensen uit Oklahoma typerende ergernis schuil. Hoe kon zij in godsnaam haar werk doen als Hamilton haar vragen niet beantwoordde en als haar geschikte kleding hier niet was?

Ze luisterde terwijl Hamilton en Arnie de details van zijn werk bespraken. Finland lag pal onder de route die Amerikaanse B29-bommenwerpers vanuit Engeland en Groenland zouden volgen om Rusland te bombarderen als er een oorlog zou uitbreken. De positie van de lucht- en marinebases van de Sovjet-Unie moest worden vastgesteld en men moest bepalen wat hun mogelijkheden waren. Er moesten noodlandingsbanen worden aangelegd. Mogelijke invasieroutes en belangrijke wegen, spoorlijnen en bruggen en hun draagvermogen moesten worden vastgesteld. Men moest op de hoogte zijn van mogelijke strategieën. Elke mogelijke bedreiging van de Finse onafhankelijkheid waardoor Finland in het Sovjet-kamp werd gedreven – of die nu afkomstig was van het Rode Leger, van de inlichtingenorganisaties van de Sovjets of van de pro-Russische Communistische Partij van Finland – moest aan het licht worden gebracht.

Toen ze voelde dat Arnie klaar was met zijn gedetailleerde vragen, kwam ze tussenbeide om Arnie bij te staan met dat gedeelte van zijn werk waar hij niet goed in was en waar hij ook niet toe geneigd was: inpalmen. Ze zette haar charmes in. Als Hamilton met haar alleen maar over koetjes en kalfjes wilde praten, dan zou ze daar verdomme gebruik van maken ook. Ze besloot dus mee te doen aan het spel-

letje dat hij speelde en wierp een aantal balletjes op om te kijken hoe hij zou reageren. Al snel kwam ze erachter dat Hamilton een enthousiast lid was van jongensstudentenvereniging Phi Delta Theta van het Washington & Jefferson College in Washington, in de staat Pennsylvania. Uiteraard vertelde ze hem dat zijzelf nog steeds een enthousiast lid was van meisjesstudentenvereniging Delta Gamma. Binnen tien minuten vertelde hij grappige verhalen over de manier waarop het er vroeger aan toeging op Buitenlandse Zaken en hij had zelfs het jasje van zijn pak losgeknoopt. Het eindigde ermee dat Hamilton zijn vrouw belde en haar vroeg of ze die middag op het gezantschap een kopje koffie met Louise wilde drinken om haar te helpen met allerlei zaken regelen.

Toen ze weer op straat stonden, zei Arnie: 'Dank je wel. Ik heb een hekel aan slijmen, en jij weet dat.'

'Daarom deed ik het.'

'Wilde je nou echt dat hij voor je zou vallen?'

'Ik wilde dat hij op zijn knieën zou gaan, schat, meer niet.' Ze klemde haar arm steviger in de zijne. Op zijn beurt drukte hij zich dicht tegen haar aan, waardoor ze snel terug wilde naar het hotel.

Toen ze daar aankwamen, stortte Arnie zich echter meteen op zijn nieuwe opdracht, waardoor Louise zich een beetje gefrustreerd voelde. Omdat ze tijdelijk belemmerd werd in wat ze als haar belangrijkste taak beschouwde, richtte ze zich op haar eigen opdracht: een appartement zoeken. Het eerste agendapunt op dat terrein was de aanstaande afspraak met de vrouw van Hamilton. Dat betekende dat ze de jurk moest strijken die ze op dat moment droeg. De andere twee jurken die ze had ingepakt, waren een ouderwetse cocktailjurk en een eenvoudige jurk voor in huis, beide niet geschikt om met mevrouw Hamilton koffie te gaan drinken in het kantoor van het gezantschap.

Terwijl ze haar kleren streek, dacht ze na over wat er allemaal moest gebeuren en voor ze het wist had ze al een lange takenlijst. Arnie had ook kleren nodig als hun kisten niet zouden aankomen. Ze

hadden briefpapier en schrijfgerei nodig voor de bedankbriefjes. Er moest een telefoonlijn komen. Er moesten boodschappen worden gehaald. Er moest hier wel een vismarkt zijn. Helsinki lag immers aan een haven. Waren er in Finland warenhuizen?

Vrouwen van legerpersoneel waren eraan gewend dingen in hun eentje op te knappen, zeker als het oorlog was. Ze voedden hun kinderen in hun eentje op. Ze namen alle ingewikkelde beslissingen in hun eentje: naar welke school moesten de kinderen worden gestuurd, wat moest er gebeuren als hun kind een hekel had aan de onderwijzer, de kinderen moesten mee naar de kerk, ze moesten eraan herinnerd worden wie hun afwezige vader was en wie de ouders van hun vader waren. Dat waren allemaal taken waarvan ze het liefst had gewild dat ze die zelf zou kunnen doen. Zo'n beetje het enige verschil tussen een vrouw van een militair en een alleenstaande weduwe of een gescheiden vrouw was het vaste inkomen en de hoop dat er op een dag een einde zou komen aan de eenzaamheid zonder je heil te hoeven zoeken in het plaatselijke café – en het zien te redden met een man die terugkwam uit de oorlog en voor altijd veranderd was.

Louise had tijdens de oorlog een aantal keren onderdak voor hen gevonden buiten de legerbasis, wat haar opnieuw was gelukt in de buitenwijken van Washington D.C. toen Arnie zeventien weken had gestudeerd aan de Strategic Intelligence School, en daarom dacht ze dat het niet zo'n probleem zou zijn nu ze dat voor het eerst buiten de Verenigde Staten moest doen.

Een huis vinden was vroeger gemakkelijk geweest vergeleken met de dingen die ze had moeten doen toen ze als tiener had gewerkt in de houthandel van haar vader. In de periode dat ze op de middelbare school zat, had ze houthandelaars geholpen met hun aankopen en had ze hun klachten in behandeling genomen, ze had geholpen bij de boekhouding en met het voorbereiden van de belastingaangifte en soms, als haar vader mensen tekortkwam, had ze zelfs geholpen bij het selecteren van hoogwaardige planken uit pas aangekomen vlonders hout die voor een hogere prijs werden verkocht. Dat

betekende dat er honderden balken gesjouwd moesten worden, waarbij de grotere planken van vier bij dertig centimeter soms wel dertig kilo wogen. Ze glimlachte toen ze zich herinnerde dat ze bijna een hele pot Pond's Cold Cream van haar moeder op haar handen had moeten smeren en ongeveer een week lang 's ochtends zijdelings uit bed had moeten rollen omdat ze zo stijf was.

Op de universiteit was ze gekozen als voorzitter van haar meisjesstudentenvereniging. Na het regelen van maaltijden, huishoudelijk werk, ledenwerving, ingewikkelde sociale evenementen en het in goede banen leiden van ruzies, jaloerse buien en emoties van zeventachtig meisjes, gevolgd door zevenenhalf jaar in het militaire leven, ging ze ervan uit dat ze zich voldoende had voorbereid op haar huidige taak.

Dat was echter niet zo. Haar ervaringen hiervoor hadden zich geen van alle afgespeeld in een land dat nog nasidderde van een pas gevoerde oorlog. Een huis vinden was in de Verenigde Staten moeilijk geweest, maar er waren daar geen duizenden dakloze vluchtelingen geweest die de stad binnenstroomden. En de taal was zo volkomen anders. Hoewel onderwijs haar hoofdvak was geweest, had ze Frans als bijvak gekozen en die taal had ze gemakkelijk onder de knie gekregen. Nadat ze een paar maanden had geprobeerd om zelfs maar elementair Fins te leren, was ze er doodmoe van en had ze het idee dat het haar nooit zou lukken. Ja, ze kon het toilet vinden en tot honderd tellen en wist hoe ze een buskaartje moest kopen, maar op niveau deelnemen aan een gesprek liet nog op zich wachten. Dat was nog een onderwerp op haar takenlijst: iemand vinden die haar de Finse taal kon leren. Daar kwam nog eens bij dat er hoogstens zes uur daglicht was, en dat daglicht was grijs, op zijn best.

Elke dag vertrok Arnie vroeg uit hun hotel en kwam laat weer terug, altijd in het donker. De Finnen noemden hun land Suomi, een naam die, vertelde Arnie haar later, was afgeleid van een woord in een of andere pre-Finse taal dat 'moeras' betekende, waarbij hij er met de voor hem karakteristieke zorgvuldigheid aan toevoegde dat dit maar een van de bestaande hypothesen was. Volgens andere